

ЕТНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КУЛЬТУРИ У ВИМІРАХ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ

А.А. Ільїна, доктор філософських наук, доцент
С.А. Подік, студентка
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: культура, етнос, нація, мультикультуризм, людина.

Людину ХХІ ст. все частіше називають людиною мультикультурною, людиною Протея. Нагадаємо: в грецькій міфології син бога морів Посейдона Протей міг приймати образ різних істот і мав дар пророцтва (багато знання). Людина Протея, таким чином, володіє здатністю постійно змінювати свій духовний образ. І на Заході, і у нас людина перейшла (звичайно та яка могла це зробити!) із соціального простору в культурний, який визнає цінність відмінності та ідентичності Іншого. Але цей «культурний простір» знаходиться і «попереду» – в системі «постматеріальних цінностей, орієнтованих на значимість етносів, рас, гендерних ідентичностей, і «позаду» - в системі нематеріальних цінностей», які визнають в якості значимих форм ідентичності те ж саме. Однак тут не все так однозначно. Для Ж.Бодрійяра очевидним є те протиставлення штучно створюваної реальної «відмінності», котра обертається проявами агресивної різниці – расової, релігійної, етнічної. «Відмінності немає розумного застосування, - пише Ж. Бодрійяр. - ...Універсум відмінності скрізь опиняється в глухому куті, котрий є глухим кутом самого поняття універсум. Відмінність повернулась до нас у невпізнанному обличчі – ісламському, расистському, в якості ірраціональної, невблаганної різниці» [1, 193]. Інші культури «ніколи не прагнули ні до універсальності, ні до відмінності, поки їм не почали насаджувати їх. Вони жили своєю своєрідністю, своєю унікальністю, неподоланністю своїх ритуалів і своїх цінностей» [1, 195], - вважає французький філософ.

В контексті проблеми мультикультуризму зазначимо, що «мультикультурна людина» існує, і її існування можливе сьогодні в багатонаціональній державі, яка активно відкриває свої кордони, в інформаційному суспільстві, котре дало користувачам всемогутню Мережу. Можливо, саме цей факт і полегшує буття мультикультурного індивіда, котрий вже не задовольняється констатацією і визначенням відмінностей, він їх «обмінює», «продає», грає з ними (тобто з самим собою!) у віртуальному і реальному вимірах. Мультикультурна людина не виражає свою індивідуальність, не належить сама собі, а розчиняється в множині, в певному «мультикультурному співтоваристві» Він-«дивідуум». Людина більше не стурбована пошуками своєї цілісності, інтегрованого ego, інтерсуб'єктивного відношення [2, 16]. Враховуючи дану ситуацію, зрозумілим є потяг до джерел, коренів, етнічних основ. Сьогодні це можна істотно вплинути на всі соціальні й культурні процеси в масштабах світової системи.

У рамках тих наукових і філософських структур, які спираються на типологічний підхід, факт звертання до джерел і тих сутностей, що зв'язані з

базовими уявленнями і найбільш ранніми формами культури, розглядається як типологічна ознака перехідної епохи. Це звертання до родового архаїчного досвіду як ознаку кризи культури описав ще О. Шпенглер, який показав, що до базових сутностей повертається культура, яка переживає свій занепад. Це епоха, яка, словами автора, «не переує культури, а йде слідом за нею» [3, 269].

Глобалізація, яка охопила увесь світ, формує нове суспільне середовище. В ньому ілюзії і домисли, міфи і сакральне знання тісно переплітаються з реальністю. Завдання національної культури – подолати зазначені протилежності, оскільки емпірична дійсність епохи «пост-» не відповідає науково-концептуальним вимірам. Одним з найбільш важливих, суттєвих засобів протистояння глобалізму інформаційних технологій та їх наслідків є національно-етнічне. Так само, як етнічне може стати національним на рівні культури, якщо виявиться співмірним зі всіма іншими загальнолюдськими цінностями, так і глобальне може стати життєвою реальністю, якщо буде перевірене етнічним, національно-культурним кодом. Сама специфіка розвитку сучасного суспільства приводить до активізації етнічного потенціалу культури.

Список використаних джерел

1. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. – К.: Основи, 2004. – 244 с.
2. Декомб В. Клопоти з ідентичністю. – К.: Стилос, 2015. – 301 с.
3. Spengler O. Der Untergang des Abendlandes. Vol. 1. München, 1994. – 6119.

УДК 141.131

ДУАЛІЗМ МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ І КОНТРОМДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ДЗЕН БУДДИЗМУ ТА СИНТОЇЗМУ

Р.В. Множинська, кандидат філософських наук, доцент
М. Солдатенко, студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: просвітленість, стратифікація, аристократизм, догма, вестернізація, модернізація, самоорганізація.

На початку ХХ століття японці навіть вважали модернізацію, вестернізацію і християнізацію одним і тим самим. Ранній вплив модернізованого і секуляризованого християнства виглядав настільки істотним, що свого часу вважалося, що Японія могла б стати християнізованою на рубежі століть. Проте цього не відбулося. Отже, модернізація в цілому сприймалася японцями не як процес боротьби не на життя, а на смерть традиційного і сучасного, а як їх динамічне змішування, що було пов'язане, не в останню чергу, із азійською моделлю стратифікації в японському суспільстві, що сприяло його консолідуванню. Тут йдеться про формування такого типу соціоцентричної релігійності, яка дозволяє японцям в прямому значенні слова теонізувати соціальність задля звільнення від будь-якої спірітуальності поза суспільством.

За оцінками японського дослідника Р. Хабіто, саме настанова «споконвічної просвітленості» визначає своєрідність японського буддизму, яка